

dr hab. Lucyna Warda-Radys, prof. UG
Uniwersytet Gdański,
Wydział Filologiczny
Instytut Filologii Polskiej
lucyna.warda-radys@ug.edu.pl

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Sturmowskiej-Hinc
pt. *Frazeologia gwarowa a kultura Kociewia*

(napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Marii Pająkowskiej-Kensik, Bydgoszcz 2020, s. 210)

1. Temat rozprawy

Frazeologia gwarowa jest ciekawym i wdzięcznym polem badawczym dla specjalistów z różnych dziedzin, ale studia nad nią, zwłaszcza w ostatnich latach, nie są często podejmowane przez badaczy języka. Przyczyn takiego stanu rzeczy jest wiele. Można wśród nich wskazać między innymi brak poważnych rejestrów frazeologii gwarowej z wielu regionów Polski i problemy z pozyskiwaniem żywego współczesnego materiału. Dialektolodzy zwracają uwagę, że w szczególnie trudnej sytuacji w tym zakresie jest Wielkopolska. Zainteresowanie młodej językoznawczyni Kociewiem – regionem, który do tego obszaru dialektalnego należy – należy zatem uznać za uzasadnione, a nawet więcej – za ze wszech miar cenne.

2. Cel badań

Cel swoich badań Doktorantka wskazała we *Wstępie*. Jest nim „wyodrębnienie i poznanie zasobności dyferencyjnej frazeologii kociewskiej na tle kultury ludowej” (s. 7), analiza statystyczna w zakresie typów strukturalnych frazeologizmów, ukazanie wykorzystania frazeologii kociewskiej jako środka stylizacji gwarowej oraz przedstawienie go jako źródła do badań nad ludowym systemem aksjonormatywnym.

Mgr Katarzyna Sturmowska-Hinc postawiła sobie zatem cel bardzo ambitny: przygotowanie wielopłaszczyznowego, monograficznie zakrojonego studium frazeologii (szeroko rozumianej) w jednej z gwar.

3. Dobór materiału i źródeł do badań

Przedmiotem badań Doktorantki są „jednostki frazeologiczne gwar Kociewia, nawiązujące do kultury ludowej, a także wszystkie inne dyferencyjne jednostki, należące do zasobu frazeologii kociewskiej”. Zebrała, jak deklaruje na s. 6, ponad 1200 jednostek frazeologicznych. (Na s. 143, w rozdziale poświęconym statystyce frazeologizmów, podaje, że zbiór liczy 1351 „zapisów”. Czy to znaczy, że oddzielnie liczy tu różne warianty fonetyczne? Dane należałoby zweryfikować, albo doprecyzować, jak jednostki zostały policzone.) Doktorantka przyjmuje szerokie rozumienie frazeologii i włącza do analizy także przysłowia oraz porównania frazeologiczne. Mimo dyskusyjności zaliczenia niektórych jednostek w obręb frazeologii (nawet szeroko rozumianej, por. np. *świńskie mięso* «wieprzowina» s. 22, 44; *ribia polywka* «rodzaj zupy rybnej» s. 122; zagadki s. 125-130) i tak trzeba przyznać, że udało jej się zebrać zbiór bardzo bogaty. Został on wyekscerpowany, co szczególnie cenne, ze źródeł różnego typu (teksty drukowane i niepublikowane, nagrania i obserwacje własne) oraz zróżnicowanych gatunkowo (słowniki i słowniczeki, bajki, legendy, gawędy, opowiadania, dramaty, utwory poetyckie, powieści, scenariusze widowisk, reportaże i inne) i chronologicznie (począwszy od „Słownika kaszubskiego z dodatkiem idiotyzmów chełmińskich i kociewskich” Gustawa Pobłockiego z 1887 roku po współczesne rozmowy z mieszkańcami Kociewia).

4. Budowa pracy

Poddana ocenie praca nie jest bardzo obszerna, liczy w sumie 210 stron. Po wyłączeniu spisu treści (s. 2-4), bibliografii (s. 170-185), *Indeksu związków frazeologicznych i przysłów gwary kociewskiej* (s. 188—210) oraz streszczeń w języku angielskim i niemieckim (s. 186-187) zostaje 165 stron tekstu naukowego. Na tę część składa się *Wstęp* (s. 5-18), cztery rozdziały (z czego dwa wprowadzają do tematu (s. 19-67), a dwa stanowią prezentację materiału i wyniki dociekań Doktorantki (s. 68-169)) oraz króciutkie *Uwagi końcowe* (s. 168-169). Konstrukcja rozprawy jest zatem logiczna i umożliwia przejrzystą prezentację badanego zagadnienia. Trzeba tu jednak zauważyć, że na s. 10 Autorka zapowiada treść rozdziału 1.6. (metody opisu jednostek frazeologicznych w

zależności od sytuacji językowej danego obszaru gwarowego), którego w pracy *de facto* nie ma. Ponadto niekiedy zawartość rozdziału nie odpowiada jego tytułowi (zob. niżej).

5. Ocena treści poszczególnych części rozprawy

Pierwsze informacje o nazwie regionu i jego historii oraz sytuacji językowej na Kociewiu znalazły się we wstępie do pracy. Słuszne jest oczywiście włączenie tej problematyki do rozprawy, a na szczególną pochwałę zasługuje przeprowadzenie własnych badań weryfikujących współczesny stan gwary. Niestety, z podjętego zadania przedstawienia swoich ustaleń Doktorantka nie wywiązała się dobrze. Podane w podrozdziale informacje robią wrażenie nieuporządkowanych (np. na s. 15 w jednym akapicie Autorka miesza opis zjawisk z zakresu fleksji i składni czasownika), wybranych intuicyjnie (por. np. „Ciekawym przykładem jest forma czasownika *kulać* (chleb) w 1. os. l.p. z prefiksem *prze-*: *przekulę*.” – s. 15) i bardzo powierzchownie omówionych (por. np. „Najliczniej prezentowana jest gwarowa koniugacja ogólnopolskich czasowników w czasie przeszłym, np. *bylim*, *musielim*, *robilim*, *żem jechała*.” (s. 15). Wymienione formy są przykładami różnych zjawisk, a zostały wymienione w jednym zdaniu bez dokładniejszego komentarza.) Przy opisie niektórych zjawisk pojawia się informacja, która może wskazywać na niezrozumienie przez Autorkę istoty przedstawianego zjawiska, np. „Samogłoski nosowe w pozycji przed spółgłoską są niekiedy wymawiane asynchronicznie, np. *bando*.” s. 16. Istotą jest tu szeroka wymowa samogłoski, a nie rozszczepienie, które przed spółgłoską zwartowobuchową występuje przeciwko także w polszczyźnie ogólnej [bendę]. Wskazane byłoby też podjęcie próby przedstawienia zauważonych cech gwarowych ze względu na ich zasięg, zarówno w obrębie samej kociewszczyzny (wszak Autorka pisze o zróżnicowaniu gwary), jak i na szerszym tle dialektalnym.

Brak w omawianym rozdziale także bezpośrednich odwołań do literatury tematu, mimo że Doktorantka informuje, że wyniki swoich badań porównuje z wynikami badań E. Rzetelskiej-Feleszko (opublikowanymi w 1969 r.) i M. Pająkowskiej-Kensik (2009). Trudno zatem ocenić rozeznanie Doktorantki w zakresie badań nad gramatyką i leksyką gwary omawianego regionu.

Niedosyt budzi również dość zdawkowy opis przeprowadzonej w celu pozyskania materiału ankiety (s. 13). Wiemy tylko, że dotyczyła ona „znajomości stu najpopularniejszych słów gwary kociewskiej” i że została opracowana na podstawie „częstotliwości występowania gwaryzmów w kociewskich tekstach literackich” (s. 13). W pracy naukowej oczekuje się dokładniejszych informacji na temat prowadzonych badań własnych, chociażby podania liczby respondentów z poszczególnych miejscowości regionu, ich płci, wieku czy wykształcenia. Warto byłoby też dołączyć do pracy samą ankietę (np. w formie aneksu).

Zdecydowanie wyżej należy ocenić informacje zawarte w rozdziale „Źródła do badań kociewskiej frazeologii” (s. 19-45). Autorka przedstawia w nim kolejno: istniejące zbiory leksyki kociewskiej, literaturę pisaną gwarą, teksty gwarowe i teksty kultury oraz pokazuje, na ile okazały się przydatne do badania frazeologii. Niektóre konstatacje Doktorantki zawarte w tym rozdziale budzą jednak wątpliwości, np. na jakiej podstawie ocenia, że „Pozostałe związki frazeologiczne [wykscerpowane z tomiku gawęd A. Górskiego – uzupełnienie moje L.W.-R.] tworzą najciekawszy zbiór połączeń wyrazowych wśród badanej literatury i jednocześnie najczęściej używany wśród mieszkańców Starogardu Gdańskiego i okolic.” (s. 32).

Na początku kolejnej części pracy (rozdział 3 „Wprowadzenie do frazeologii gwarowej” – s. 46-67) Doktorantka referuje (w układzie chronologicznym) stan badań nad frazeologią gwarową. Wymienia tu liczne publikacje poświęcone badaniom frazeologii w różnych regionach Polski. Słusznie, że zrobiła to w sposób bardzo skondensowany, gdyż w obiegu naukowym są przynajmniej trzy obszernie artykuły poświęcone tylko temu zagadnieniu: A. Krawczyk (1985), L. Przymuszały (2011) i A. Tyrpy (2016). Zabrakło mi jednak w omawianym podrozdziale wyraźnego odesłania do tych pozycji (nb. znajdujących się w wykazie bibliografii).

Następną część dysertacji (3.2.) stanowi niezbędne w każdej rozprawie naukowej zdefiniowanie i omówienie podstawowych wykorzystywanych w niej pojęć. Niewątpliwą wartością w zakresie poszerzania horyzontów badawczych pracy zwykle stanowi wykorzystywanie obcojęzycznej literatury przedmiotu. W ocenianym rozdziale czyni tak też jego Autorka, jednak co najmniej dziwi, że na pierwszym miejscu przywołuje prace niemieckich badaczy języka, mimo że ich ustalenia pod wieloma względami nie różnią się od ustaleń polskich językoznawców. Kuriozalne wręcz wydaje się odwoływanie do artykułu W. Fleischera *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache* (1997) przy omawianiu znaczenia polskiego wyrazu *frazeologia* (s. 49).

Sporo wątpliwości budzi też uporządkowanie i kolejność przedstawianych w tym podrozdziale zagadnień, np. w zakończeniu akapitu poświęconego definiowaniu związku frazeologicznego i relacjom pomiędzy znaczeniami komponentów a znaczeniem całego frazeologizmu znajduje się jednozdaniowa informacja o funkcjach frazeologizmów (s. 51). Autorka również niezbyt umiejętnie łączy i komentuje ustalenia różnych badaczy. Sporą niezręcznością jest chociażby przedstawianie klasyfikacji frazeologizmów zaproponowanej przez S. Skorupkę i wykorzystanej w jego słowniku (t. I, wyd. I w 1967 r.) po przedstawieniu nowszej klasyfikacji A. M. Lewickiego, zwłaszcza kiedy wskazuje się na chronologię pewnych wydarzeń naukowych (por. „Po 25 latach Lewicki podzielił frazeologizmy na frazy, zwroty, wyrażenia rzeczownikowe, wyrażenia określające oraz wskaźniki frazeologiczne. Według tego samego kryterium – kryterium formalnego – Stanisław Skorupka wyróżnił wyrażenia, zwroty i frazy (...)” s. 51).

Część 3.3. („Zakres i charakterystyka materiału”) omawianego rozdziału stanowi właściwie powtórzenie i drobne uzupełnienie informacji zawartych w podrozdziałach 2.1. – 2.4. Należałoby wszystkie te dane zebrać w jednym miejscu. Niektóre uwagi wymagałyby też doprecyzowania, np. w jaki sposób Autorka weryfikowała przynależność frazeologizmu wyłącznie do gwary kociewskiej, w jaki sposób ustalała postać hasłową frazeologizmu, jeśli w źródłach była ona różna (por. np. *raksować tilkam/dupó* Sych 3, 54 – s. 73) // *tilkam/dupó raksować* Sych 3, 54 – s. 93).

Jeśli chodzi o kolejną część pracy (3.4), to sugerowałabym zmianę jej tytułu: „Właściwości gwarowych jednostek frazeologicznych” na „Właściwości jednostek frazeologicznych”, gdyż wymienione i krótko scharakteryzowane przez Autorkę cechy (polileksykalność, stabilność, obrazowość, idiomatyczność, leksykalizacja i reprodukowalność, wariantowość oraz ekspresywność) przysługują nie tylko frazeologizmom gwarowym.

Zmiany wymagałyby także tytuł następnego podrozdziału *Frazeologia a etnografia Kociewia*, gdyż nie odpowiada on jego zawartości. Autorka odnosi w tym rozdziale zebrany materiał frazeologiczny do wyznaczników *chłopskiej kultury tradycyjnej*, wyróżnionych na podstawie tak właśnie zatytułowanego artykułu K. Dobrowolskiego. Etnografia to ‘nauka zajmująca się opisem i analizą kultur różnych ludów i grup etnicznych’ (por. WSJP). Warto byłoby też zmienić miejsce tego podrozdziału. Wydaje się, że lepszym miejscem dla niego byłby chociażby rozdział 5. „Inne aspekty analizy frazeologizmów gwary kociewskiej”.

Na końcu rozdziału trzeciego znajduje się opis sposobu prezentacji frazeologizmów. Przyznać muszę, że nie rozumiem decyzji, by frazeologizmy wyekscerpowane ze słowników, które nie podają przykładów ich użycia, samodzielnie umieszczać w jakimś kontekście. Kwestia ta wymagałaby co najmniej uściślenia, a właściwie deklaracji, że były to jednostki znane Doktorantce i przez nią używane lub słyszane.

Najważniejszą i najobszerniejszą część pracy stanowi rozdział 4. „Związki frazeologiczne charakterystyczne dla gwar Kociewia” (s. 68-142). Doktorantka prezentuje w nim niezwykle bogaty, zebrany przez siebie materiał w 6 grupach:

1. „związki frazeologiczne według struktury morfologiczno-syntaktycznej” (wykorzystuje tu propozycję klasyfikacyjną A. M. Lewickiego na frazy, zwroty, wyrażenia rzeczownikowe, wyrażenia określające, wskaźniki frazeologiczne),

2. związki frazeologiczne łączliwe (z dalszym podziałem na wyrażenia, zwroty i porównania frazeologiczne),

3. związki frazeologiczne gwar kociewskich w opozycji do ogólnopolskich (bierze tu pod uwagę semantykę i budowę frazeologizmów, ale nie komentuje różnic między jednostkami ogólnopolskimi i odpowiadającymi im jednostkami gwarowymi, ani nie podaje, skąd zaczerpnęła materiał ogólnopolski jako tło do porównań),

4. zapożyczenia frazeologiczne (tu pokazuje dwojakiego rodzaju interferencje z języka niemieckiego: zapożyczenie całego frazeologizmu i zapożyczenie jednego z komponentów),

5. frazeologizmy pod kątem wyznacznika kulturowego (z dalszym niezwykle szczegółowym podziałem na mniejsze podgrupy wyróżnione ze względu na różne sfery kultury),

6. inne grupy frazeologizmów dyferencyjnych (nie wiem, co zdecydowało o tym, by włączyć w obręb frazeologii zagadki i rymowanki, np. *Fuj, fuj, wstydz się. Wszystkie ludzie widzą cię* – s. 136).

Ze względu na cel i założenia pracy podział taki jest uzasadniony. Często jednak poważne wątpliwości budzi klasyfikacja frazeologizmów, zwłaszcza że kryteria doboru materiału do poszczególnych grup są różne (nie pozwalają one na wydzielenie zbiorów rozłącznych) i nieprecyzyjnie sformułowane. Zdaję sobie sprawę, że porządkowanie materiału, zwłaszcza w odniesieniu do faktów semantycznych, nie jest łatwe, często musi mieć charakter subiektywny i dlatego bywa dyskusyjne. Tak też jest w wypadku ocenianego tu rozdziału. Trzeba jednak zauważyć, że w tym rozdziale pojawiają się także liczne niekonsekwencje, które trudno wytłumaczyć subiektywnym podejściem badacza do materiału. Oto kilka takich przykładów. Jak Autorka deklaruje na s. 66, materiał z grup wyróżnionych na podstawie „cech gramatyczno-semantycznych, będzie uwzględniał tylko te jednostki, które nie będą obecne w kolejnym podziale zestawionym „pod kątem wyznacznika kulturowego”, ale np. jednostka *tilkam/dupó raksować* ‘oddawać się nierządowi’ jest jednak w obu grupach (s. 73 i 93). W wyrażeniach *psi tatka* ‘mężczyzna kochający psy’ i *psia macecha* ‘kobieta nie lubiąca psów’ (s. 75-76) Doktorantka nie dostrzega odniesień kulturowych, ale widzi je w „złośliwym przezwisku” o identycznej strukturze i podobnym znaczeniu: *kocia macecha* ‘dziewczyna / kobieta nie lubiąca kotów’ (s. 92). Dziwi, że odniesienia kulturowego Autorka nie widzi w wyrażeniu *djachel we krzu* ‘fiasko’ (s. 76), a dostrzega je w porównaniu *coś idzie jak djachel* używanym w sytuacji, „coś rozwija się, prosperuje bardzo dobrze” (s. 124), a umieszczonym w punkcie *Frazeologizmy odnoszące się do wierzeń i przesądów?* Co zdecydowało tym, że nazwa poziewnika *babia dupa* została umieszczona w punkcie *Frazeologizmy odnoszące się do uprawy roślin* (106), a określenie odnoszące się do nasturcji *patrzy panna bez płot* (s. 68) nie? Do innych przykładów znajdujących się w rozdziale 4.1., a które można by włączyć do frazeologizmów o charakterze kulturowym można zaliczyć jeszcze np. *górz dostawać* ‘złościć się’, *górz wew {kimś} wezbrał* s. 71 (jako frazeologizmy odnoszące się do stanu fizycznego i emocjonalnego człowieka), *{czijś} tilas dostał / ma kaszel / katar* ‘o kimś, kto oddaje wiatry w towarzystwie’ s.

71, *kocia dupa* 'biegunka' (s. 75) (frazeologizmy odnoszące się do potrzeb i czynności fizjologicznych człowieka) i wiele innych. Nie rozumiem też, jaki związek z uprawą roślin (i frazeologią) ma *brika dwu- i trzisiadankowa* 'powóz z dwoma / trzema siedzeniami' (s. 106). Wielokrotnie wątpliwości budzi też bardziej szczegółowa kwalifikacja frazeologizmów. Czy można jako „zwroty odnoszące się do melancholii” (por. melancholia 'smutek występujący, gdy dana osoba myśli o czymś lub ma kontakt z czymś, co ją wzrusza, co minęło lub zostało na zawsze utracone' WSJP) zaliczyć: *czerwianić się jak rak / burak* 'zaczerwienić się', *gały {komuś} stanyli w słup* 'zdziwić się bardzo' (nb. to fraza, nie zwrot) czy *mieć mina jak koza na widojanie* 'mieć skwaszoną minę' (s. 91), albo czy określenie *mieć długi logon / ogón* 'mieć skłonność do przeciągania wizyt, spotkań, zabierać komuś czas, ociążać się, zwlekać, guzdrać się' stanowi na pewno neutralną ocenę charakteru (s. 94)? Trudno mi też zgodzić z konstatacją, że prognostyki typu *Na święta Agnieszka przichodzi pliszka czy Na świętego Grzegorza chwytają węgorza* (s. 117) odnoszą się „do wizerunku świętych”. Tu przecież chodzi o datę w kalendarzu (dzień, który ma konkretnego świętego patrona), a nie obraz świętego.

W części kolejnej, „Inne aspekty frazeologizmów gwary kociewskiej” (s.143-167), Doktorantka omawia (1.) frazeologię kociewską w ujęciu ilościowym, (2.) formułuje wnioski na temat wykorzystania frazeologii jako środka stylizacji gwarowej oraz (3.) przedstawia uwagi o wartościowaniu we frazeologii gwary kociewskiej (słusznie wzorując się na klasyfikacji systemu wartości wypracowanej przez E. Laskowską dla badań nad polszczyzną potoczną). Części I i III stanowią pewnego rodzaju uzupełnienie i podsumowanie rozważań z rozdziału czwartego, część II natomiast skupia się na funkcjach frazeologii gwarowej w poddanych badaniom tekstach.

Podsumowaniu dysertacji służą „Uwagi końcowe” (s.168-169). Autorka przedstawiła tu bardzo zwięźle i trochę zbyt ogólnikowo wnioski wypływające z analizy materiału. Trudno mi tu się zgodzić z jednym ze stwierdzeń, a mianowicie, że specyfiką kultury ludowej jest większa liczba jednostek wnoszących negatywne wartościowanie, gdyż „to, co dobre, zwykle nie wymaga komentarza” (s. 169). Stwierdzenie to odnosi się nie tylko do kultury ludowej, ale prawdziwe jest także w odniesieniu do polszczyzny ogólnej.

6. Bibliografia

Lista wymienionych w bibliografii publikacji jest bardzo bogata: obejmuje ponad 250 pozycji (książki i artykuły naukowe). Są one zróżnicowane, a ich dobór należy uznać za uzasadniony merytorycznie. Niestety, duża część z tych prac znajduje się wyłącznie w spisie bibliograficznym, nie została w żadnym miejscu pracy przywołana (np. Bartmiński J., 1977, *O derywacji stylistycznej. Gwara ludowa w funkcji języka artystycznego*, Lublin; Basara J., 1981, *Z zagadnień słownictwa gwarowego*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź; Herman W., 2004, *Frazem – próba definicji*, „Poradnik Językowy” 7, s. 20-29; Jaracz M., 2003, *O nazewnictwie geograficznym we frazeologii (na podstawie „Nowej księgi przysłów i wyrażeń przysłowiowych polskich” pod red. Juliana Krzyżanowskiego)*. *Rekonosans badawczy*, [w:] Biolik M. (red.), *Metodologia badań onomastycznych*, Olsztyn, s. 449-450; Kucharzyk R., 2001, *Gwara w ocenie jej użytkowników*, „Język Polski” LXXXI 1-2, s. 98-103; Milewski J., 1980, *Kociewie w piśmiennictwie i druku*. Zeszyt 4-6, Gdańsk; Pajdzińska A., 1982a, *Elementy motywujące znaczenie w składzie związków frazeologicznych*, PFPS I, s. 81-87 i wiele innych). Nie został za to wymieniony w wykazie np. artykuł B. Krei, *O nazwie Kociewie*, [w:] *Kociewie II*, nr 17, Gdańsk 1992, przywołany w przypisach 5 i 9 na s. 11. Znaczącym brakiem w bibliografii jest pominięcie monografii J. Pomierskiej, *Przysłowia kaszubskie. Studium z paremiologii i paremiologii*, Gdańsk 2013.

7. Język i styl pracy

Budząca podziw obfitość materiału językowego może usprawiedliwić pojawiające się w pracy literówki (np. *indywidualizmami* s. 33; *różnice fonetycznie* s. 53). Niestety, Autorka popełnia także liczne błędy interpunkcyjne (np. *Tekst, z którego wyekscerpowalam dany frazeologizm jest gawędą w formie listu [...]* – s. 7; *Kociewska frazeologia gwarowa w większości wnosi negatywne wartościowanie, związane jest to ze specyfiką kultury ludowej, w której to co dobre zwykle nie wymaga komentarza.* – s. 169), frazeologiczne (np. *Owe przykłady są niedociągnięciami i niekonsekwencjami autora, które w porównaniu z całą zawartością słownika i ogromem wykonanej pracy w żaden sposób nie ujmują rangi jego dzieła.* – s. 22); składniowe (np. *Również Józef Łęgowski w swoich badaniach sprzed ponad stu laty uważał, że [...]* – s. 11; *Wykrycie nienotowanych dotąd związków frazeologicznych w dodatku znanych większej ilości mieszkańców jest już raczej niemożliwe, a każdy pojedynczy przypadek uznaję za okazjonalizm, który pojawia się dość rzadko, ale z uwagi na charakterystyczne cechy frazeologiczne zdecydowałam się uwzględnić je w zasobie materiałowym niniejszej pracy.* – s. 9). Pojawił się nawet błąd ortograficzny w zakresie pisowni łącznej: *nie-językoznawców* s. 23. Bardzo liczne są też w pracy usterki i uchybienia stylistyczne (czasem jest to niefortunny skrót myślowy), np. *Zasób słownictwa gwarowego wraz z kolejnym pokoleniem jest coraz mniejszy.* s. 18; *Przy niektórych jednostkach materiałowych autor zastosował geografii frazeologizmu, podając ją w nawiasie na końcu definicji.* – s. 22; *Całość trafnie przeplatana z fikcją literacką zostaje okraszona formą dialektyzacji.* – s. 31; *Pojęcie idiomatyczności, czyli łączliwości semantycznej, może być interpretowane dwuznacznie.* – s. 55; *Z leksykalizacją wiąże się pojęcie gromadzenia JF w leksykonie, w zbiorach leksykalnych, które zostają oznaczone jako nowe leksemy i dzięki temu należą do słownictwa jako całościowe jednostki leksykalne.* – s. 57; *Przy pomocy zwierząt określa się również gospodarstwo rolne [...]* s. 61).

8. Aspekty techniczne

Doktorantka powinna ujednoczyć sposób zapisu bibliograficznego, np. artykułów pochodzących z czasopism, oraz poprawić zapis tytułów książek: **Mały Słownik Gwar Polskich* (s. 12), **Wesele Kociewskie* (s. 152). Powinna również dokonać staranniejszej korekty redakcyjnej tekstu.

9. Wnioski

Oceniana dysertacja doktorska stanowi przykład ilościowych i jakościowych badań empirycznych osadzonych w szerokim kontekście kulturowym. Wartość pracy stanowi przede wszystkim przeprowadzenie obszernych badań własnych i sumienna ekscerpca trudnego materiału. Wskazane przeze mnie dość liczne zastrzeżenia i przedstawione uwagi krytyczne odnoszące się do klasyfikacji materiału nie stanowią podstawy do całościowego zakwestionowania wartości pracy.

Uważam, że praca mgr Katarzyny Sturmowskiej-Hinc pt. *Frazeologia gwarowa a kultura Kociewia* dostatecznie **spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim** określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, z późn. zm.). Wniosuję więc o dopuszczenie jej Autorki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab.. Lucyna Warda-Radys, prof. UG

